

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ
τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. **ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ Β΄**
στήν ἑκτακτὴ σύγκληση τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
(2 Ἰουνίου 2025)

Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Ἀρχιερεῖς καὶ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Ἡ ἑκτακτὴ σύγκληση τῆς Ἱεραρχίας ἔχει μοναδικό της θέμα τὸν ἐορτασμό τῶν 1700 ἐτῶν ἀπὸ τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τὸ 325 μ. Χ. στήν Νίκαια τῆς Βιθυνίας μέ εἰσηγητὴν τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομον. Ὡστόσο ἐπιτρέψτε μου νὰ καταθέσω στήν ἀγάπη σας λίγες εἰσαγωγικὲς σκέψεις. Ἡ θεολογικὴ καὶ δογματικὴ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ρύθμιση διαφόρων ζητημάτων ἐσωτερικῆς διακυβέρνησης καὶ διοίκησής Της ὑπῆρξαν ἤδη ἀπὸ τὴν ἀποστολικὴ περίοδο θεμελιώδεις στόχοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Οἱ ἐσωτερικὲς θεολογικὲς ἔριδες καὶ οἱ διοικητικὲς διενέξεις ἔθεταν σὲ κίνδυνο τὴν συνοχὴ τῆς Ἐκκλησίας, τὴν πιστότητα τῆς μαρτυρίας Της πρὸ τῶν Ἐθνῶν, καθιστώντας ἀναγκαία τὴν σύγκληση συνόδων γιὰ τὴν θέσπιση δογματικῶν Ὁρῶν μέ σκοπὸ τὴν ὀριοθέτηση τῆς πίστεώς Της, ἀλλὰ καὶ διοικητικῶν κανόνων γιὰ τὴν εὐρυθμὴ λειτουργία Της, οὕτως ὥστε «πίστις» καὶ «τάξις» νὰ συνθέτουν τὸ θεῖο οἰκοδόμημα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ νὰ διασφαλίζουν τὴν μεταμόρφωση καὶ τὴν σωτηρία τοῦ κόσμου μέχρι τὴν ἔλευση τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἀναγκαιότητα θεολογικῆς ἐνότητας καὶ διοικητικῆς συνοχῆς καὶ εὐταξίας κατέστη ἰδιαιτέρως ἐπιτακτική, ὅταν κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα ἐπῆλθε μείζων ἀλλαγὴ στὴν καθόλου ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ ὡς ἀπόρροια διαφορῶν παραγόντων ἔπαυσαν ἐπὶ τέλους οἱ φοβεροὶ ἀντιχριστιανικοὶ Διωγμοὶ ἀπὸ μέρους τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους καὶ τῶν Ἐθνικῶν καὶ κατέστη ἡ Ἐκκλησία «ἀνεκτὴ θρησκεία», ἀποκτώντας θεσμικὴ θέση μεταξὺ καὶ τῶν λοιπῶν «ἀνεκτῶν» θρησκειῶν τῆς ἑλληνορωμαϊκῆς Οἰκουμένης. Δύναται μάλιστα νὰ θεωρηθεῖ ὅτι ἡ γένεση καὶ ἡ ἐνδυνάμωση τῆς Ἐκκλησίας εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν μεταφορὰ τῆς πρωτεύουσας ἀπὸ τὴν Ρώμην στὸ Βυζάντιο (θεμελίωσις 324), τὴν ἀλλαγὴ τοῦ ροῦ τῆς Ἱστορίας καὶ τὴν ἐκ νέου ἀνάδειξη τοῦ Χριστιανικοῦ Ἑλληνισμοῦ στὸ ἱστορικὸ προσκήνιο μέσῳ τῆς ἀνάδυσης τῆς Αὐτοκρατορίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ὁποία καθόρισε ἐπὶ μακρὸν τὴν Ἱστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ «Δυτικοῦ Κόσμου». Οὕτως ἢ ἄλλως, ἡ Ἐκκλησία ἄλλαξε ριζικὰ καὶ συνεχίζει νὰ μεταμορφώνει τὴν Ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας.

Ἐντὸς τοῦ νέου ἱστορικοῦ πλαισίου τοῦ Δ' αἰῶνος συνεκλήθη καὶ ἡ περίφημη Σύνοδος τῆς Νικαίας τὸ 325, ἡ ὁποία συνιστᾷ «ὀρόσημον» τόσο γιὰ τὴν δογματικὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας ὅσο καὶ γιὰ τὴν ρύθμιση διαφορῶν διοικητικῆς φύσεως ζητημάτων. Ἡ Ἐκκλησία συναταρασσόταν ἀπὸ τὴν δογματικὴ ἐτεροδιδασκαλία

τοῦ Ἀρείου περὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία συνοψιζόταν στὴν φράση : «ἦν ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν» (ὑπῆρξε στιγμή κατὰ τὴν ὁποία ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος δὲν ὑπῆρξε), γεγονὸς τὸ ὁποῖο σήμαινε ὅτι ὁ Υἱὸς ὑπῆρξε ἀνέκαθεν ὑποδεέστερος τοῦ Πατρός. Στὴν διδασκαλία αὐτὴ τοῦ Ἀρείου οἱ Πατέρες ἐν τέλει ἀντέταξαν «τὸ ὁμοούσιον» καὶ «τὸ συναῖδιον» Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, τὸ ὁποῖο ἀποτυπώθηκε στὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως (γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ δι' οὗ τὰ πάντα ἐγενετο). Ἡ φράση αὐτὴ περὶ ὁμοουσιότητος Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος καθορίζει ἔκτοτε τὴν τριαδολογικὴ πίστι τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ θεολογικὴ αὐτὴ ἀλήθεια τοῦ Ὁμοουσίου τῶν Τριῶν Προσώπων τῆς Μίας Ἀδιαιρέτου Τριάδος παραμένει ἔκτοτε ὁ ἀκλόνητος στῦλος τῆς Πίστεως τῆς Μίας Ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ὁρθοδόξων· ὁμολογία πάντοτε ἐπίκαιρη ἐξ ἐπόψεως θεολογικῆς, ἰδιαίτερος σήμερα ἐνώπιον ὅχι μονάχα παλαιότερων ἀλλὰ καὶ νεωτέρων Ἀρειανικῶν καὶ Ἀρειανιζουσῶν αἵρέσεων (Μορμόνων, Ἰεχωβάδων, ἀθεϊστῶν καὶ ἀνθρωποθεϊστῶν, ἐκκοσμικευτικῶν ἐκκλησιολογικῶν ἀντιλήψεων κ.ἄ.) ἀλλὰ καὶ θεολογικῶν προσεγγίσεων, προερχομένων ἀπὸ τὴν Δύση, οἱ ὁποῖες ἐπιχειροῦν κατὰ καιροὺς διαφοροτρόπως καὶ διαφορομόρφως νὰ εἰσχωρήσουν ἐντὸς τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας καὶ νὰ διαταράξουν τὴν θεολογικὴ Τῆς

ἀλήθεια καὶ τὴν Τριαδολογικὴ Τῆς κατανόηση καὶ ὁμολογία.

Τὸ καθόλου κανονικὸ ἔργο τῆς Συνόδου ὑπῆρξε ἐπίσης σημαντικό, ἐνῶ ὁ καθορισμὸς τοῦ Πασχαλίου κανόνος ἀποτελεῖ ἀνεκτίμητο θησαυρὸ γιὰ τοὺς Χριστιανούς, οἱ ὅποιοι καλοῦνται νὰ ἀκολουθήσουν, ἔστω καὶ κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων, τὴν παράδοση τῆς Συνόδου τῆς Νικαίας, ἢ ὁποία μεταξὺ ἄλλων διασφαλίζει τὴν διαδοχὴ καὶ διαφορὰ τοῦ Νέου Πάσχα ἀπὸ τὸ παλαιὸ Ἰουδαϊκόν, τόσο θεολογικὰ ὅσο καὶ χρονολογικά. Ἡ διαφαινόμενη πρόθεση τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν νὰ ἐπιστρέψουν στὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση καὶ νὰ ἐορτάζουν «ἐκ παραλλήλου» πρὸς τοὺς Ὁρθοδόξους τὸ Ἅγιον Πάσχα ἀποτελεῖ θετικὴ ἐξέλιξη τοῦ διαχριστιανικοῦ διαλόγου.

Τὸ θεολογικὸ καὶ κανονικὸ ἔργο τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς Νικαίας συνεπλήρωσαν ἄλλες Σύνοδοι, διαμορφώνοντας κατὰ τρόπο συμπαγὲς τὴν δογματικὴ, ἐκκλησιολογικὴ, κανονολογικὴ καὶ ἠθικὴ ταυτότητα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ὡς τῆς κατ' ἐξοχὴν Ὁρθοτομούσης τὸν λόγον τῆς Χριστοῦ Ἀληθείας, συμφώνως πρὸς τὴν Ὁμολογίαν καὶ Διακήρυξη τοῦ Συνοδικοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας, «Αὕτη ἡ πίστις τῶν Ἀποστόλων, αὕτη ἡ πίστις τῶν Πατέρων, αὕτη ἡ πίστις τῶν Ὁρθοδόξων, αὕτη ἡ πίστις τὴν Οἰκουμένην ἐστήριξεν».

Τὸ ἐνεργητικὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Αὐτοκράτορα Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν θεολογίαν Της, τὴν διοίκησίν Της, τὴν σημασίαν Της ὑπῆρξε προφανὲς καὶ πρωτοφανές, ἐγκαινιάζοντας ἓνα νέο παράδειγμα στὶς σχέσεις Κράτους - Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖο, τηρουμένων ἀσφαλῶς τῶν ἀναλογιῶν, δύναται νὰ συνεχίσει νὰ μᾶς ἐμπνέει, χωρὶς ἀσφαλῶς νὰ λησμονεῖται ἡ ἀναγκαιότητα προσαρμογῶν στὶς κρατοῦσες συνθήκες καὶ ἀντιλήψεις, ὅπου καὶ ὅταν χρειάζεται.

Ἡ 1700ῃ ἐπέτειος μᾶς ὑπενθυμίζει τὰ «ἀρχέτυπα», τὶς παραδοχὰς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν διηνεκῆ ἀγῶνα τῆς Ὁρθοδοξίας κατὰ τῶν διαστρεβλώσεων, παρανοήσεων, ἀποκλίσεων. Ἡ Σύνοδος ἀποτελεῖ, λοιπόν, μεῖζον ἐκκλησιαστικὸ ἀνάχωμα ἔναντι τῶν πλανῶν τῆς αἵρέσεως. Σὲ καιροὺς κρίσεως, σχετικισμοῦ καὶ πολιτισμικῆς ἀνατροπῆς ἡ «πίστη τῆς Νικαίας» διασφαλίζει τὴν πίστη ὡς κοινὴ ἐμπειρία καὶ ὁμολογία, προφυλάσσοντας τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τὴν αὐθαιρεσίαν τῆς ἀτομικότητος ἢ τῶν περιστασιακῶν ἰδεολογικῶν καὶ ἄλλων ρευμάτων.

Ἡ «πίστη τῆς Νικαίας» δὲν ἀποτελεῖ, λοιπόν, μνημεῖο τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ πρότυπο παρόντος καὶ μέλλοντος.